

152. löggjafarþing 2021–2022.
Þingskjal 39 – 39. mál.

10. mars 2022

Umsögn Stúdentaráðs Háskóla Íslands vegna frumvarps til laga um breytingu á lögum um Menntasjóð námsmanna, nr. 60/2020 (launatekjur)

Stúdentaráði Háskóla Íslands hefur borist til umsagnar frá Allsherjar- og menntamálanefnd Alþingis frumvarp til laga um breytingu á lögum um Menntasjóð námsmanna er varðar launatekjur námsmanna. Stúdentaráð styður breytingar og aðgerðir sem hafa það markmið að jafna möguleika fólks til náms óháð félagslegum bakgrunni. Mikilvægt er þó að fara varlega í breytingar sem gætu haft áhrif á stöðu Menntasjóð námsmanna sem félagslegt jöfnunartól.

Afnám frítekjumarks (1. gr.)

Fyrsta grein frumvarpsins mælir fyrir um afnám frítekjumarks hjá Menntasjóði námsmanna. Nánar tiltekið að miðað sé við veitingu framfærsluláns án tillits til launatekna námsmanns eða fjölskyldu hans. Stúdentaráð hefur lengi bent á að lántakar neyðast oft en ekki til að vinna með skóla vegna of lágrar grunnframfærslu, sem svo minnkar framfærsluna ennþá meira vegna frítekjumarksins. Þá vinna stúdentar yfir langt sumarfrí án framfærslulána frá Menntasjóðnum sem gerir það oft að verkum að á þremur mánuðum er lántaki búinn að fullnýta frítekjumarkið fyrir árið. Sér í stað ber að hækka grunnframfærsluna til muna, svo að stúdent á námslánnum geti framfleytt sér á meðan námi stendur án þess að þurfa að vinna með námi. Sé grunnframfærslan leiðrétt og árleg endurskoðun fest í lög, verður einnig að hækka frítekjumarkið til muna.

Það á ekki að koma að skerðingu framfærsluláns að stúdent kjósi að vinna meðfram námi. Því tekur Stúdentaráð undir að hækka þurfi frítekjumarkið svo að það skerði ekki í hvívetna framfærslulán lántaka. Hinsvegar ber að nálgast afnám frítekjumarksins varlega. Raunar verður að koma til móts við hækkun, afnámi, tvískiptingu eða annars konar breytingar á frítekjumarkinu með auknu fjármagni í námslánakerfið. Þá má benda á að í núverandi fjárlögum er gert ráð fyrir lækkun framlags til Menntasjóðsins. Það þyrfti því viðameiri breytingar á íslenska kerfinu til að ráðast í afnám frítekjumarksins, þegar í stað yrði að fjármagna sjóðinn til muna og sjálfbærnis hugsjónin að heyra sögunni til.

Afnám frítekjumarksins getur þó haft í för með sér skerðingu á stöðu námslánakerfisins sem félagslegt jöfnunartól. Stúdentar búa við ólíkar aðstæður og huga þarf að því fyrir hverja námslánin eiga að vera fyrir. Námslán eru fyrir marga ekki ákjósanlegasti kosturinn til framfærslu heldur nauðsynleg og því ber að tryggja fyrst og fremst að Menntasjóður

Stúdentaráð Háskóla Íslands

námsmanna grípi þann hóp. Stúdentaráð kallar eftir því að áhrif afnám frítekjumarksins sé ítarlega greint með tilliti til kjör námslánanna fyrir stúdenta. Stúdentaráð telur einnig að ákvæði um að ekki komi til skerðingar á láninu vegna launatekna fjölskyldu lántaka skerði á jöfnunarhlutverk Menntasjóðsins þar sem ekki allir stúdentar búa við sömu fjölskylduaðstoð.

Fyrningarfrestur (2. gr.)

Lagt er til að 2. mgr. 26. gr. falli brott. Sú regla kemur í veg fyrir að kröfur vegna námslána falli niður í kjölfar gjaldþrots. Stúdentaráð tekur undir með greinargerð frumvarpsins um að sömu reglur eigi að gilda um fyrningu námslána og gilda um almennar kröfur. Það á ekki að koma að sök að kröfurnar eru tilkomnar vegna námslána frekar en annars konar lána.

Fyrir hönd Stúdentaráðs Háskóla Íslands

Isabel Alejandra Díaz

Isabel Alejandra Díaz
Forseti Stúdentaráðs Háskóla Íslands